

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ОПЕРАТОРІВ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ ТА ВІЙНИ

Туристичні оператори є невід'ємною частиною туристичної індустрії в Україні. У зв'язку зі змінами в політичній та соціальній ситуації в країні, що викликані спочатку пандемією Covid-19, а потім повномасштабним російським вторгненням, туроператори були змушені змінити свій підхід до просування туристичних послуг. Вони змушені були більше працювати зі своєю маркетинговою стратегією, щоб привернути більше уваги до внутрішнього туризму та інших напрямків за кордоном.

З початку карантинних обмежень у березні 2020 року туроператори почали стикатися зі значними труднощами.

Перші місяці пандемії призвели до масштабного скасування туристичних подорожей і зменшення попиту на нові тури. Туристичні компанії змушені були повертати гроші клієнтам за вже придбані путівки. Це спричинило значні фінансові втрати для туроператорів. Багато компаній навіть змушені були скоротити штат працівників або припинити свою діяльність.

У другій половині 2020 року попит на туристичні послуги почав поступово збільшуватися, однак карантинні обмеження та обмеження на міжнародний транспорт не дозволяли повноцінно здійснювати туристичні подорожі. Туроператори змушені були шукати альтернативні варіанти для своїх клієнтів, наприклад, пропонувати внутрішні тури, тури до віддалених сіл і містечок, відпочинку на водоймах тощо.

Згідно з даними Державної служби статистики України, в 2020 році загальний обсяг послуг туроператорів становив 6,7 млрд грн, що на 62,7% менше, ніж у 2019 році. Кількість туристів, які відправилися за кордон від туроператорів, склала 603,7 тис. осіб, що на 71,6% менше, ніж у 2019 році.

За даними Асоціації туроператорів України, на початок 2021 року на ринку було зареєстровано близько 300 туроператорів. Протягом року понад 70% туроператорів скоротили свою діяльність через обмеження на міжнародні перельоти та скорочення попиту на відпочинок.

Незважаючи на це, деякі туроператори змогли адаптуватися до нових умов і запропонували нові напрямки внутрішнього туризму в Україні. Наприклад, у 2020 році більшість українських туроператорів активно пропугували туризм у Карпатах, Закарпатті та Чернігівщині.

Повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року завдало чимало збитків туристичній галузі України. Унаслідок війни надходження до Державного бюджету від туристичної галузі скоротились більш ніж на 33%. Так, згідно даних Державного агентства розвитку туризму за 9 місяців 2022 р.

представниками туристичної галузі України було сплачено на 33,34% менше податків, аніж за аналогічний період 2021 р. Так, загальна кількість платників податків, котрі займаються туристичною діяльністю, за 9 місяців 2022 р. скоротилась у середньому на 28%. При цьому було зафіксовано, що кількість юридичних осіб в туризмі зменшилась на 36%, а фізичних осіб – на 25%.

Спостерігалось зниження сплачених податків на 32% від діяльності туристичних операторів – ними було сплачено до Державного бюджету упродовж 9 місяців 2022 р. 125 млн грн податків, тоді як за аналогічний період 2021 р. зазначені суб'єкти до Державного бюджету сплатили 184 млн грн.

Також доцільно відмітити, що одними із перших унаслідок війни в Україні під удар потрапили туристичні оператори: уся галузь із початком бойових дій практично зупинилась.

Деякі компанії свою роботу призупинили, інші взагалі закрились. Є і ті туроператори, котрі переорієнтувалися на інші ринки. Зокрема, один із найбільших туроператорів «Join UP!» в квітні 2022 р. розпочав діяльність у країнах Балтії: було відкрито продажі у Латвії, Литві й Естонії. Місцеві туристи мали змогу бронювати тури до Туреччини, Чорногорії, Албанії і Греції.

Наприклад, відкриття бюро «Join Up Baltic» у Ризі – один із етапів міжнародного розширення компанії. В зимовому сезоні туристам країн Балтії українським туроператором пропонувалися такі напрями: Шрі-Ланка, Занзібар.

Компанія «TEZ Tour Україна» продовжує свою роботу під час війни – працівники займаються переоформленням бронювань, розрахунками й поточними завданнями. Проте основна туристична діяльність туроператора призупинена.

Для того, щоб продовжувати здійснювати бронювання, необхідно переводити гроші за кордон. Тобто компанія має купувати валюту й переводити її своїм партнерам у інші держави. Під час війни це заборонено робити, окрім критичних сфер, до котрих туризм не відноситься. Це головна причина, із якої компанія була змушена призупинити діяльність.

Евакуаційні рейси до держав ЄС й інших країн – ще одна ніша, котру на час війни заповнюють туристичні компанії із України. Одна із таких – «Adriatic Travel» із головним офісом в Львові.

До війни компанія спеціалізувалась на екскурсійних турах у Туреччину, Чорногорію, Албанію й інші курортні країни. Унаслідок війни з'явився суттєвий попит на виїзд з-поміж тих, хто рятується від війни в Україні. Найчастіше українці запитують евакуаційні рейси до Болгарії, Німеччини і Чехії. В інші держави вивозять за потреби.

Таким чином, пандемія та повномасштабне російське вторгнення завдали чималих збитків підприємствам туристичної індустрії, зокрема туристичним операторам. Проте поступово вони займають нові ніші та продовжують працювати у надзвичайно складних умовах.